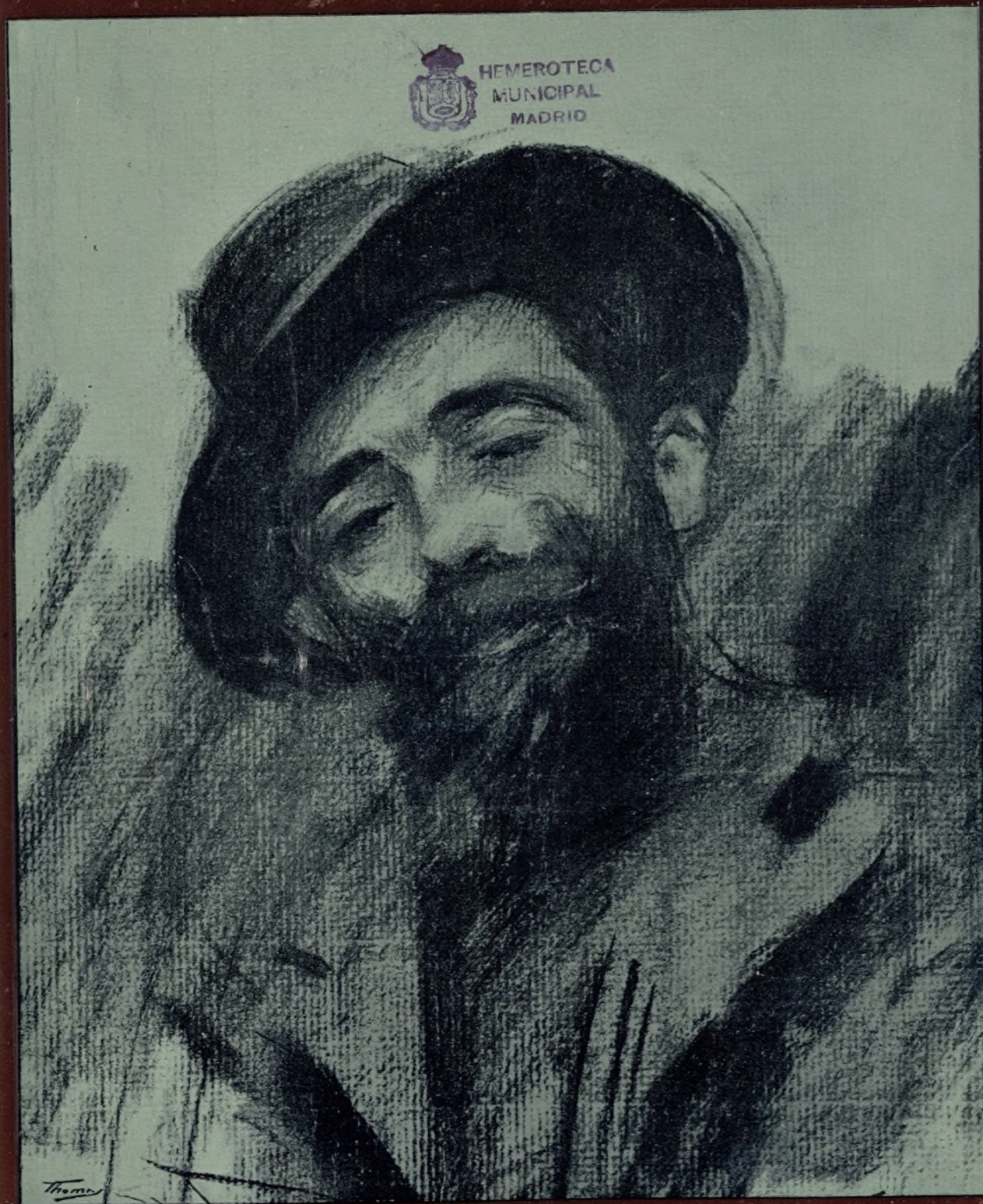

Pèl & Ploma

Barcelona - Abril 1902 - Un núm. 1 Pta.

Sumari

TEXT

- MEIFREN, per *Pinzell*.
 LA COMEDIA ETERNA, per *Emmanuel Alfonso*.
 LA RÉFORME DU RÉGIME DES SALONS (en francès), per
H. Leriche.
 ENCÍS (poesía), per *Joan Llongueras*.
 EN MORT DE LLUISETA (poesía), per *Ramón Clavellet*.
 EN FRANCISCO MASRIERA, per *Pompeyus Gener*.
 FRAGMENT DEL DRAMA LÍRICH «PETRARCA», per
Apeles Mestres.
 HERO I LEANDRE, poema líric-dramàtic en dos actes
 (segon acte i acabament), per *M. de Montoliu*.
 NOVES & VELLES.

GRAVATS

PORTADA, per <i>R. Casas</i> .	} per <i>E. Meifren</i>	ESTUDI (ILLES CANARIES),	} per <i>E. Meifren</i>
CADEQUÉS, quadro		CADEQUÉS,	
MAR GRIS,		UN CARRER DE CADEQUÉS,	
CADEQUÉS,		PORT LLIGAT (CADEQUÉS),	
NIT DE LLUNA,		UN HORT DE CADEQUÉS,	
PORT LLIGAT (CADEQUÉS),		EX-LIBRIS, per <i>A. de Riquer</i> .	
L'HORT DEN RAHOLA (CADEQUÉS),		MEIFREN, retrato per <i>R. Casas</i> .	
CADEQUÉS,		F. MASRIERA †, dibuix per <i>R. Casas</i> .	
ESTUDI (ILLES CANARIES),	CARTELL DEN LÉANDRE.		

A les innumerables preguntes que cada dia se'ns fan apropòsit de la suscripció al **Pèl & Ploma**, devém contestar que el dibuix den Casas i'l cartell, aixís com els fac-símils, *se regalarán tot l'any* a tots els nous suscriptors. Es a dir: fins acabar el III volúm. Les suscripcions deuen satisferse per adelantat i'ls suscriptors de fora, poden ferles efectives enviaunos sellos de correu de 5, 10, 15 i 25 céntims.

Pèl & Ploma

PERIÓDIC MENSUAL AM DIBUIXOS

96, PASSEIG DE GRACIA, INTERIOR, BARCELONA

SUSCRIPCIÓ ANYAL:

Barcelona 10 pessetes.

Espanya 12 pessetes.

Unió postal . . . 12 francs.

Se publicarà una vegada cada mes, un número que contindrà al menos 32 planes de text i gravats.

Repartirà gratuítament aquest any *á tots els suscriptors, sis fac-símils* tirats en colors, per la casa J. Thomas, de Barcelona.

Además del nou cartell anunciador del any 1901-1902, se regalará á cada suscriptor UN DIBUIX ORIGINAL d'en Ramón Casas, quin valor intrínsec supera al preu de suscripció.

Els suscriptors á **Pèl & Ploma**, tindrán dret á una reducció de 50 % al preu de suscripció de la publicació *Affiches imaginaires*, executada per la casa J. Thomas.

PUNTS DE VENDA & SUSCRIPCIÓ:

- L'AVENÇ, 20, Ronda Universitat.
 VERDAGUER, Rambla del Centro.
 DURAN Y BORI, Carrer de Fernando.
 A. LÓPEZ (Llibrería Espanyola), Rambla del Centro.
 PIAGET, Rambla del Centro.
 CASTELLS, Portaferriassa, 16.
 FAYANS CATALÁ, Carrer de les Corts, 289.
 KIOSKO MODERNO, Plá de la Boquería.
 PONS, Carrer de Pelayo, 46, llibrería.
 PARIS. — Ed. Sagot, 39 bis, Rue Châteaudun.
 NEW-YORK. — Calsina y Salvat; «Carter» building, Corner Eighth Street & Broadway.

Pèl & Ploma

VOL. III

ABRIL 1902

NÚM. 87

Meifren

SI en Meifren necessitès puntals pera'l seu art, diriem que te dret a ocupar un lloc important en els anys de la nostra pintura, sigui el que sigui l'apassionament que mogui la ploma del escriptor. — Mes no's necessiten reforços quan sota'ls vents de tempesta que xiulen en les èpoques de germinadora lluita artística i en mitx de les brises mes febles de les calmes satisfetes, sempre ha surgit sol, enèrgic i fentse un camí poderosament sinuat, el nom del pintor que fa poc doná galana mostra del seu vigor am l'Exposició instalada en les grans sales del *Círculo Artístico* de Barcelona.

D'entre tota la generació actual, el nom den Meifren es el que va mes lligat am les primeres manifestacions de renovament artístic. Les discussions en les Exposicions, l'entrada de la pintura filla de la naturalesa o l'imposició dels quadros francament impregnats de la lluita entre l'artista i'l tros estudiat, son coses en gran part introduïdes per ell en aquesta terra.

Abans de les exposicions periòdicament... irregulars organissades oficialment, en Meifren ja habie acostumat al públic a les seves, que entre'ls seus llunyans viatjes cap als quatre vents de l'horizó no ha deixat mai de continuar.

I precisament de les obres obtingudes en estudis fets per tot arreu, se despren la proba mes grossa de la personalitat que ningú regateja a n'en Meifren. Tant els quadros pintats a París, com els de Cadequés, de Canaries, de Nápols, de Buenos-Aires i els de per tot, son ben seus i de ningú més. — Aquestes ratlles, que foren una ineptia si no's tractés de res mes que de l'execució material de les obres, s'arriban a excusar quant se refereix únicament a la personalitat artística d'un pintor; no a tots els del art de la paleta els hi passa que's mantenen

personals, que marquen les seves pinzellades amb el sagell propi, al pintar en ambents pictòrics diferents. — A molts els passa que'l cambi material de lloc de treball, els domina tant completament, que sense guanyar nou aspecte am les afinitats adquirides, perden la que tenien, esfumantse el carácter personal i titubejant entre totes les obres fortes que han exercit influencia en el seu sentir, poc provehit de visions propies. — A n'en Meifren, no l'hi ha passat res d'aixó i si les seves obres exòtiques acusen diferencies, es tan sols en la plástica, ja que la visió es la mateixa que'l feu interessar-se per els nostres mars d'aigües blaves si son manses o glauques si s'agiten.

Per altra part, els mateixos cambis de residencia que contribueixen a establir la característica den Meifren, acusen mes la seva personalitat nerviosament inquieta i assedegada d'assolir les cambians d'un element tant eminentment variable com es el mar i les platxes que banya, els espadats que bat i els rocams que sumergeix.

Encara que conegut generalment com marínista, posseheix en Meifren tota una llarga i sòlida obra de paisatjes en els que la seva atenció s'ha aplicat a resoldrer subtilment les gradacions de la sombra yorera de la llum i la dels macissos impenetrables adormits sota'ls tous de vegetació. — Bona mostra son d'aquest genero alguns dels quadros que reproduhim en el present número, especialment entre'ls de Cadequés i de Canaries. Ademés tots els géneros de pintura del natural han sigut objecte dels seus estudis i en tots ells ha lograt sortir airós del propósit voluntariosament escullit. La nit, la mateixa nit que am sa blavó verdosa disfressa les llums de la terra, l'ha atret fins a discernirne els matissos que donen misteriós volúm a les terres, als edificis i als arbres.

Próxim a allunyarse de nosaltres, saludém al artista qu'escampa la seva pintura per llunyanes terres i'ns consolém de l'impossibilitat de que's fixi per molt temps en la terra que l'hi doná la primera visió artística, am l'esperansa de fruir de les obres que senyalarán el seu pas per les regions que'l sol il·lumine qui sab aont.

PINZELL

«CADEQUÉS»

QUADRO DE E. MEIFREN

La comedia eterna

PERSONATJES.—COLOMBINA. LA CORTESANA.
PIERROT. EL BURGÉS. PUTXINEL-LI.

PRÓLEC

Putxinel-li. (Surt fora del teló. Te'l cap i les mans molt grans i'l cós petit. Després de fer moltes reverències obre la boca i diu:)

Nens i nenes, joves de brassos blancs i rostres bell i joves de brassos forts i rostres durs; dames d'esguarts d'amor i d'esguarts tristos; cavallers de mans llargues i grans barbes, á tots os dic: oiú, vaig á parlar-vos. (Pausa.) Conten que conten que fa molts temps, molts sigles, quan el cel era ple de deus augustos i de belles deesses de blancs cossos, en terres molt llunyanes ont els héroes anaven pèls carrers i per les viles, abans de començar una tragedia, ó una bella comedia mig rienta, sortía el chor i deie lo que anaven á fer, lo que veurien els homes i les dones que miressin, obertes les orelles i amb el cap coronat per bell repós. Prò are no es aixís: al cel ja no hi ha deus, que tots s'han mort, i'ls héroes ja no's veuen á la terra com avans, pels carrers i per les viles, are'ls héroes

s'amaguen en les seves cambres o en les seves coves i viuen una vida de mort; are no mort el chor, no mort ningú. (Pausa.)

Prò jo so diferent i vull parlarvos, vull dirvos que farém en eixes taules.

Volém fer una comedia embolquellada per ambient matinal, una comedia en que no passi res, una comedia que sigui com la vida i sigui eterna. En ella — oh públic bó — veurás la dona i veurás el capvespre, veurás l'home i veurás el contrast. En ell cavallers, dames hermoses i joves am les galtes vermelloses i joves amb els fronts altius i forts, os veure-u com els arbres que s'hi miren en els rient es-tanys, plens d'ombra suau.

Oh! públic bondadós, que vostres mans se cerquin i's trobin versant joia i llessant á l'espai sorolls alegres; que vostres boques callin, que no xiulin. Heu d'entendre lo bó, lo que os agradi, d'alló que os fassi nosa, no'n feu cas, com si d'aquestes taules que tremolen no haguessin sortit pas. (Molts aplausos.) Gracies. Comensa. (S'en va.)

«MAR GRIS», PER E. MEIFREN

ACTE I

(Se lleva'l teló. Al fons se veuen arbres i més arbres, tot un bosc luxuriós, que hermós convida a jeure amb un somris a sobre'ls llavis. Al devant del bon bosc un camí ple de polç i de cançons estranyes, passatjeres, cançons tan sols d'un día i enfumades.)

ESCENA I

(Pierrot. Va vestit tot de blanc; te'ls cabells negres. Surt recullint branques, va cantant una cançó de joia i d'esperança, una cançó molt lliure i molt bohemia.)

Surt Colombina. Porta un vestit tot blanc i te'ls cabells daurats plens d'ignoscència. Son els seus ulls tots blaus i somrients.)

COLOMBINA

(Am veu baixa.) ¡Pierrot! ¡Pierrot!

(Pierrot no ho sent pas i va cantant.)

COLOMBINA

(Una mica mes alt.) ¡Pierrot! ¡Pierrot!

(Mes alt.) ¡Pierrot! (Aquet no la sent pas. Mes alt encare.) ¡Pierrot!

(Aquet cop si la sent i's llensá entre'ls seus brassos tot rient-se.)

PIERROT

(Impacient.) ¡Colombina! ¿Colombina ets tu? ¿Tú? ¡Oh! ¿has tornat per sempre? ¿no es veritat? ¿Per sempre, per no anarten mai més? ¡Oh! Colombina...

COLOMBINA

(Vergonyosa.) Pierrot, Pierrot, ¿me perdonas?

PIERROT (Amorós.)

Si, Colombina, si. Jo t'estimo, t'estimo am tota l'ànima. Estimo an el teu front, i a tes orelles i a tes rossades galtes i a ta boca. Jo t'estimo, t'estimo...

COLOMBINA

(Amb orgull.) I jo també, Pierrot, també t'estimo. (Amorosa.) Que'n serém de feliços vivint junts, eternament besant-nos i abraçant-nos. Ja ho veurás, ja ho veurás... (Cambiant de tó.) ¡Pierrot encare no he prés ré, ni un tros de pá!

PIERROT (Trist.)

Ni jo tampoc, tampoc he pres re.

COLOMBINA (Trista.)

¡Pobre Pierrot! (Amorosa.) ¡Jo tant com t'estimo!

PIERROT

I jo an a tu també. ¡Oh! Colombina, Colombina que'ts bella, que'ts hermosa, mes no puc jo donarte com no sigui petons, ó be abraçades, (Exaltantse) ó la vida si vols...

COLOMBINA

No Pierrot, no la vull... Donam un bés i un altre, i are un altre ademés...

PIERROT

Vaig á cercar-lo...

COLOMBINA

¿Ont vas? ¿Pierrot, ont vas?

PIERROT

Ja torno, Colombina, are torno mes ple d'amor que mai. (S'en va.)

ESCENA II

COLOMBINA, després EL BURGÉS

(Colombina estant sola comença a passejarse amunt i avall arreglantse el vestit. El Burgés, arriba per la dreta. Va tot negre. El seu rostre es calmós i te les galtes plenes i'ls ulls blaus. El seu front es petit. Al veure á Colombina queda tot estrany. Després mitgriu.)

EL BURGÉS

Senyora...

COLOMBINA

¡Senyora!...

EL BURGÉS

(Després de mirá bé veu que no hi ha ningú.) No teniu pas por, d'esser aquí sola...

COLOMBINA

Jo no tinc por de res. ¿Que'm poden fer? Soc pobre...

EL BURGÉS

Mes sou bella.

COLOMBINA

¿Jo bella?

EL BURGÉS

Si que ho sou. ¿No ho sabia-cu?

COLOMBINA

No ho soc pas, no senyor, no soc hermosa. Ni tinc els llavis bells, ni vermells els cavells. No tinc rostre, soc lletja...

EL BURGÉS

Hermosa i molt hermosa.

COLOMBINA

¡Es per riure que ho dieu!

EL BURGÉS

No es pas per riure, no. De debó que os ho dic, sou molt hermosa. I mireu-ho si ho sou, que ja os estimo.

COLOMBINA

¿Tan aviat?...

EL BURGÉS

Tan tart. Els vostres llavis...

COLOMBINA

Bon senyor.

EL BURGÉS

No ho vull ser de senyor, aimant vull ser...

COLOMBINA

Soc molt poc, jo per vos...

EL BURGÉS

¡Oh! no. Sou molt. ¿Com os dieu?

COLOMBINA

¿Que'n fareu de saver-ho?

EL BURGÉS

Moltes coses. ¿Os dieu?

COLOMBINA

Colombina, res mes que Colombina, senyor.

EL BURGÉS

¡Digueu-me aimant, aimant!

COLOMBINA

Amic.

EL BURGÉS

¡Aimant vull ser, aimant!

COLOMBINA

(Mirant per tot arreu.) Amic... aimant.

EL BURGÉS

(També mirant i am veu baixa.) ¡Oh! gracies, gracies, Colombina. Jo t'estimo, am mi, serás felica. La vida será rosa com tes galtes, pera tu

«CADEQUÉS», PER E. MEIFREN

«NIT DE LLUNA», PER E. MEIFREN

«PORT LLIGAT» (CADEQUÉS), PER E. MEIFREN

Ayuntamiento de Madrid

Colombina, mon aimada. Jo t'estimo i t'ofereixo tot; tot lo que's meu a tos peus vull posar-ho com un súbdit oferintne ses tresors a un monarca, com un vençut posant les claus de ferro de sa llar als peus del vencedor d'esguart seré. Jo t'estimo, t'estimo. ¿I tu m'estimas?

COLOMBINA

¡Si que t'estimo i molt, molt que t'estimo! Anem-sen.

EL BURGÉS

Si, si, anemsen. Vers ben llunyanes terres ens en anirém tots dos. Els nostres brassos estarán sempre junts com mar i terra, mirant-se eternament com bosc i vall. Anem-sen Colombina.

COLOMBINA

Si, si anem-sen.

(S'en van.)

(El sol s'en va a la posta. El bosc comença a omplir-se de porpra i de desitjos i'l cel se torna roig. Passa per el camí una velleta que porta un nen petit. Apar s'es-pantin del bosc i del cel roig...)

ESCENA III

PIERROT, després LA CORTESANA

(Surt Pierrot molt alegre. En sa ma dreta porta un pá daurat fosc, i en sa ma esquerra porta un porró de vi.)

PIERROT

¡Colombina! ¡No hi es! ¡Colombina! (Mira per tot arreu.) ¡Colombina! (Colombina no surt. Pierrot s'enfada i crida fort.) ¡Colombina! (Llensa el pá i el porró.) ¡Colombina! (Ningú respón. Seu al mig del camí i comença a plorar.)

(La Cortesana surt. Porta un vestit vermell am negres i sedosos bells brodats. El seu cavell es negre. Porta barret gran i ple de flors. Camina sense veurer a Pierrot fins que es al seu costat.)

LA CORTESANA

¡Salut!

PIERROT

(S'aixeca. Al veurela, mig riu i l'hi diu.) ¡Tu!

LA CORTESANA

M'has fet riure... ¿I com te dius?

PIERROT

Pierrot.

LA CORTESANA

¡Pierrot, Pierrot, oh! quin nom més her-mós. Pierrot, Pierrot, ¡qu'es harmónic! ¡que's ritmic! ¡Estás molt magre! ¿Es lo millor que tens?

PIERROT

No es lo millor que tinc, ¡oh! dona hermo-sa, ¡oh! dona desitjada, plena de poesia...

LA CORTESANA

¿Ets poeta?

PIERROT

No ho soc. Soc sols enamorat...

LA CORTESANA

¿Enamorat de qui? ¿D'una donzella amb els cavells tots rossos que no han siguts besats ja-mai pels homes? ¿D'una donzella hermosa amb la cara de verge, am linies pures, i amb els ulls plens de blancor?

PIERROT

(Una llágrima cau dels seus ulls que recull en sa boca mig-rienta.) No ho endevinas pas... Estic ena-morat d'una hermosa i alegre dona blanca que te'ls cavells molt negres, que te'ls llavis rojos i 'ls ulls plens de foscor. Hermosa, hermosa.....

LA CORTESANA

Pierrot, Pierrot, t'estimo. Entre'ls meu

«L'HORT DEN RAHOLA» (CADEQUÈS)
PER E. MEIFREN

«CADEQUÈS», PER E. MEIFREN

Ayuntamiento de Madrid

«ESTUDI», (ILLES CANARIES)

PER E. MEIFREN

brassos vull que'm contis ta vida i tos desitjos, vull que siguis poeta. Trovarás poesia en els meus llavis i en mas paraules dolces i amoroses. Vina Pierrot, Pierrot...

PIERROT

Cortesana t'estimo. Entre'ls teus brassos gaudiré de la vida i tu recullirás en tes orelles mas paraules mes belles, mes hermoses. (Agafant-li les mans.) Quines mans mes suaus, jamai he gaudit jo mans tan hermoses. ¡Qu'es bonic el teu coll! (Besant-li.) Qu'es fort i blanc. Els meus ulls no han vist mai coll com el teu...

(El bosc es ple de goig. Un aire passa ple d'amors i petons. Pierrot i la Cortesana s'en van vers el bosc sant dels amors joves... Una paraula passa am les mans agafades... Pierrot i la Cortesana's mig-riuven mentres cau el teló.)

ACTE II ESCENA ÚNICA

PIERROT, després COLOMBINA

(La mateixa decoració. Es el matí. Tot es pur i ignoscent. Pierrot seu sota un arbre tot fumant i cantant... Pasan nens. Surt Colombina. Porta el mateix vestit encara mes blanc.)

COLOMBINA

¡Pierrot! ¡Pierrot!

(Pierrot no la sent. Segueix cantant.)

¡Pierrot! ¡Pierrot!

PIERROT

¡Colombina! ¡Altre cop! ¡Quina alegría!

COLOMBINA

¿Me perdones, veritat?

PIERROT

Si que't perdono. Encara t'estimo mes, molt mes que avans.

COLOMBINA

¿I viurém sempre junts?

PIERROT

Si, Colombina, ens estimarém molt, serém felissos.

COLOMBINA

Jo te estimaré sempre. De mos llavis tan sols sortirà amor i de mos ulls, tan sols rajos d'alegría. Mira com tot som-riu. Son nostres bodes...

PIERROT

Nostres bodes eternes.

COLOMBINA

Vull besarte, abraçarte.

PIERROT

I jo també, també vull abraçarte. Deixam posá un petó en els teus llavis. T'estimo, t'estimo, Colombina.

COLOMBINA

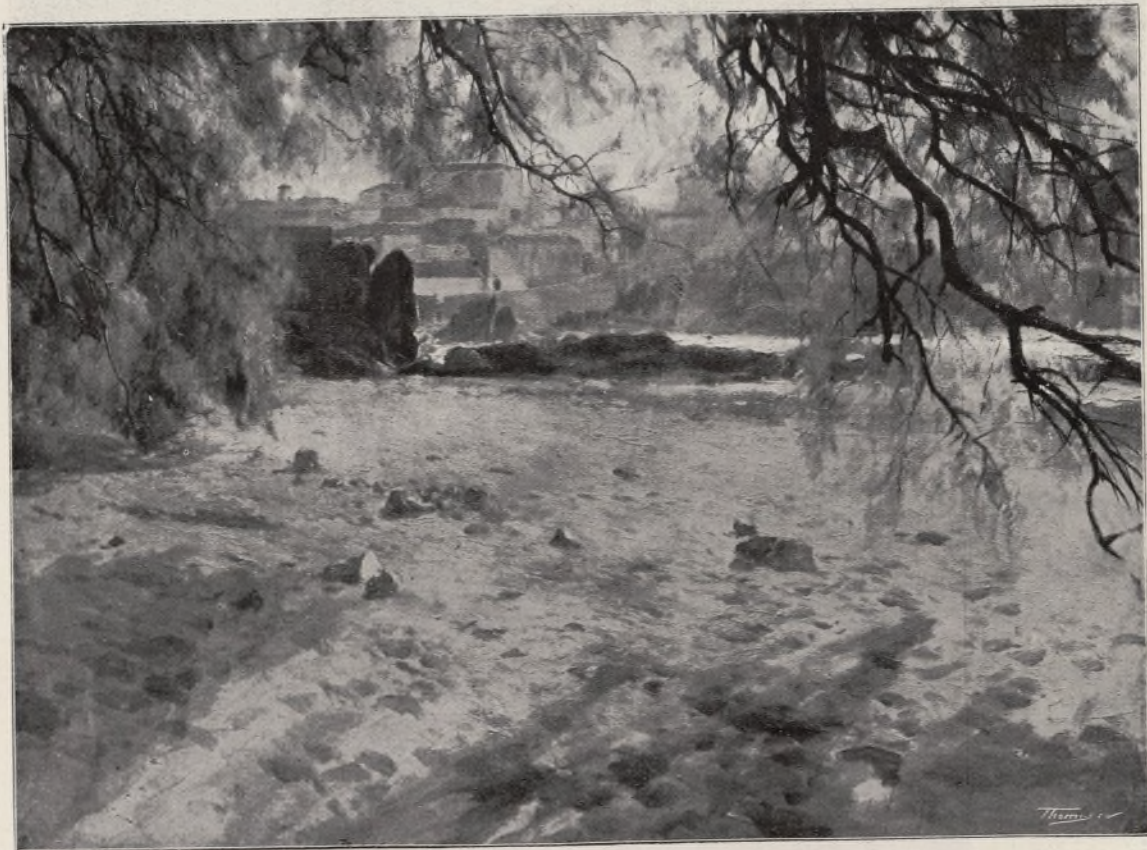
I jo també, també. Eternament units, com ens estimarém eternament!

PIERROT

Si, ¡sempre estimant-nos! ¡sempre! Aixís viurém.

(Cau el teló pausat. Pierrot mira a la dreta amb els ulls fixos.)

EMMANUEL ALFONSO

«ESTUDI», (ILLES CANARIES)

PER E. MEIFREN

«CADEQUÉS», PER E. MEIFREN

Ayuntamiento de Madrid

«UN CARRER DE CADEQUÉS»

PER E. MEIFREN

La Réforme du régime des Salons ⁽¹⁾

(De L'Européen)

LE malaise toujours croissant dont souffrent les artistes ne date pas d'aujourd'hui. Il est né avec le premier jury.

Mais la part de l'art et des artistes dans la vie moderne, l'importance commerciale des nombreuses industries qui en dépendent sont si grandes, qu'il devient urgent d'apporter un remède à ce mal et d'organiser enfin, sur des bases solides et justes l'exhibition des œuvres d'art et la coopération des artistes.

Presque au début des salons (on sait que le premier s'ouvrit en 1663) l'affluence des toiles devint considérable. On disposait de peu de

place: pour les exposer, le Salon carré ou la galerie d'Apollon que les ministres de Louis XIV, Louis XV et Louis XVI prêtaient aux artistes étaient insuffisants pour contenir toutes les œuvres d'art que les auteurs eussent voulu voir figurer aux salons.

Il eût fallu, dès cette époque, trouver une organisation pratique et durable, il eût fallu poser et appliquer le principe que tout artiste a le droit de faire connaître son œuvre au public. On n'y pensa seulement pas: ou, si l'on y

(1) Copiem aquest article, per l'utilitat qu'enclou per tot arreu i especialment en la nostra terra.

«PORT LLIGAT», (CADEQUÉS)

PER E. MEIFREN

pensa, ce fut pour écarter cette solution rationnelle et lui substituer un procédé d'élimination forcément arbitraire.

En 1747, le Directeur des bâtiments (c'était alors Lenormand de Tournehem) institue une commission de dix-sept membres de l'Académie, chargés de l'admission ou du rejet des œuvres présentées au salon annuel.

Le jury était créé.

Comprit-on dès lors — et comprend-on aujourd'hui encore — tout ce qu'une telle institution présente, en son essence même, non seulement d'imparfait, mais de contraire au bon sens, à la logique et à l'équité?

Confier à des artistes ou leur laisser prendre la mission de se prononcer sur la valeur d'autres artistes, n'est-ce pas comme si l'on demandait à des commerçants d'autoriser l'ouverture de maisons rivales, à des inventeurs d'admettre l'application de brevets de concu-

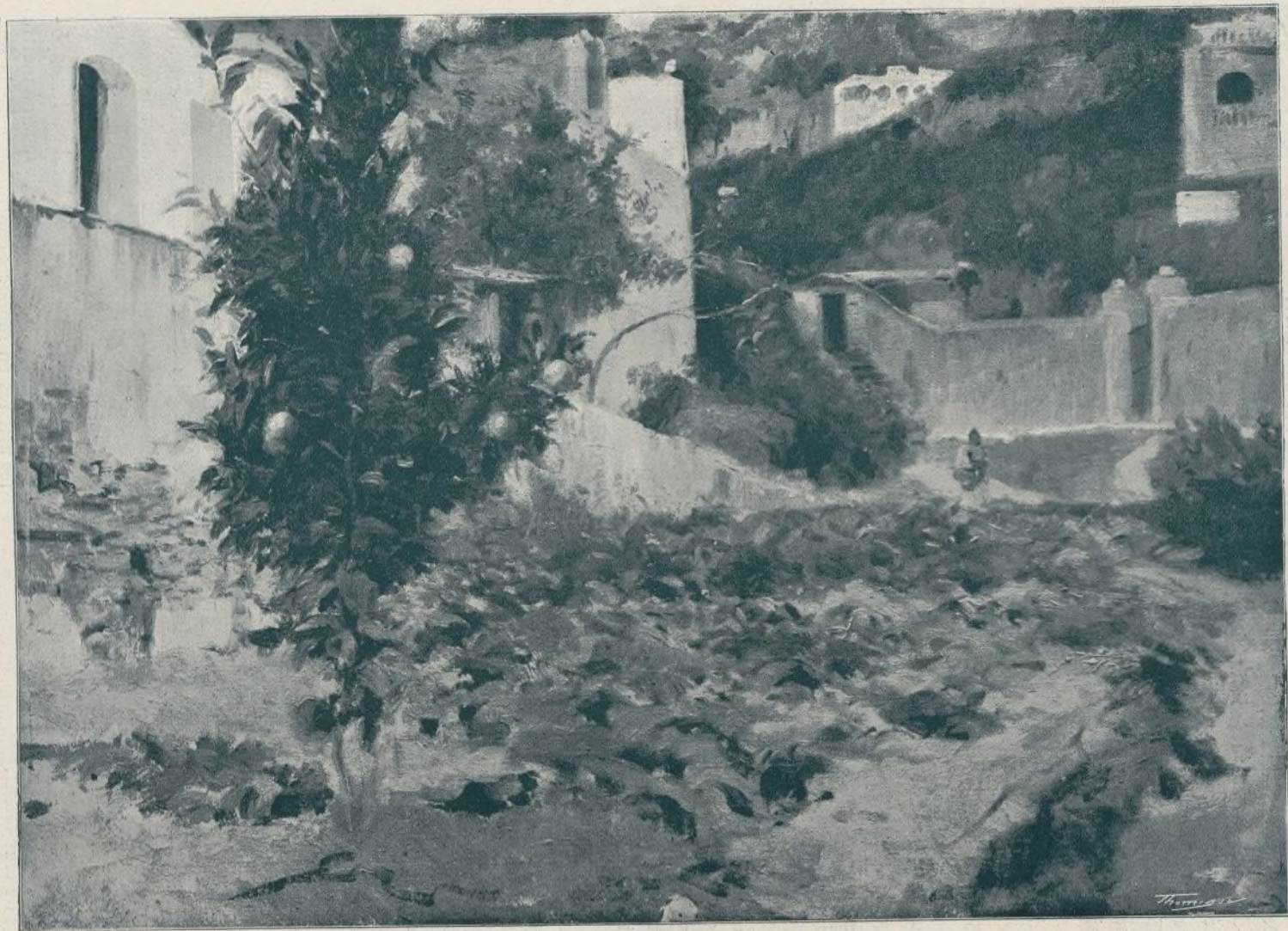
rents, à des plaideurs de juger en dernier ressort, sans appel, les prétentions de la partie adverse?

Juge et partie, voilà la situation d'un artiste membre du jury. Le droit et la raison repoussent cet illogisme; depuis 150 ans et plus pourtant, cet illogisme est la règle des salons. Comptera-t-on jamais le nombre des artistes qui s'en sont trouvés lésés dans leurs intérêts matériels? — et pourra-t-on estimer le dommage causé à l'art lui-même?

L'acte d'exclusivisme d'un jury quel qu'il soit, électif ou administratif, fût-il vraiment composé des artistes les plus éminents et les plus impartiaux est un acte illégitime, et un acte inutile.

Les reproches de partialité, d'arbitraire n'ont jamais cessé quelle que fût la forme ou la composition d'un jury.

Ce régime sert-il à enrayer la production

«UN HORT DE CADEQUÉS», PER E. MEIFREN

Ayuntamiento de Madrid

des œuvres médiocres? — Pas le moins du monde. Sert-il à faire une sélection d'œuvres d'art? — Encore moins.

De trop nombreux exemples de maîtres aujourd'hui incontestés et jadis impitoyablement refusés, sont présents à la mémoire de tous.

Peut-il en être autrement? Est-il étonnant, en effet, que la plupart des artistes (d'ailleurs éminents), qui constituent le jury et qui représentaient vers le milieu du siècle passé la plus haute expression de l'art français, (1) se refusent de nos jours à admettre des œuvres d'une conception différente de la leur, des doctrines qui sont la négation des leurs?

Il n'y a pas, en art, de formule unique et inmuable; telle œuvre, aujourd'hui méconnue, sera le chef-d'œuvre de demain. Mais, en créant une classe de privilégiés: en donnant aux uns le pouvoir d'exclure les autres, on a lésé gravement les intérêts d'une foule d'artistes.

Notez que souvent l'amateur n'achète d'une façon définitive, l'œuvre d'art — même quand il l'a commandée, — que si elle est admise par le jury, il exige même parfois qu'elle ait obtenu une médaille. Or, de cette vente dépend souvent l'existence matérielle de l'artiste, souvent aussi (nous n'exagérons rien), toute sa carrière.

Car il ne faut croire que les amateurs et les artistes dépourvus de toute espèce de vocation soient seuls exclus, et qu'il suffise, comme on le répète constamment, d'avoir du talent pour s'affranchir rapidement de la servitude de jury.

Le fait seul, d'ailleurs, d'avoir à mériter une récompense, entraîne le candidat souvent, sans qu'il en ait conscience, à créer une œuvre dans le goût du jury; à limiter par conséquent sa personnalité, à la subordonner aux préférences des membres influents; l'artiste va même parfois jusqu'à leur soumettre d'avance l'esquisse de son tableau ou de sa statue.

Et voici un autre inconvénient. Nous ne citerons pas — ils sont présents à toutes les mémoires — les exemples d'artistes obligés, jusqu'à l'obtention de la médaille libératrice, à se cantonner dans un genre où ils ne peuvent pas déployer toutes les ressources et tous les aspects de leur talent.

(1) Qui diu francés, diu alemany, catalá, castellá, etc., etc.

Les conséquences de cette production artificielle sont trop fâcheuses pour qu'il soit nécessaire d'insister.

Mais il est un autre côté de la question qu'il est bon d'envisager avant de proposer un programme de réformes.

On comprend très bien qu'une collectivité d'artistes payant de ses deniers une salle pour ses expositions soit libre d'admettre qui bon lui semble. C'est une société privée et qui reste entièrement maîtresse de ses actes.

Tel n'est pas le cas des grandes salons — et c'est sur ce point que nous voulons attirer l'attention de tous les intéressés.

L'Etat concède en privilège aux artistes un local pour leurs expositions. *Mais ce n'est pas en faveur de tel ou tel groupe, de telle ou telle société, c'est à tous les artistes sans distinction.*

Tous ont un droit égal et absolu de soumettre leurs productions au public qui est en définitive leur seul et véritable juge.

L'Etat est vis-à-vis des artistes exactement dans la situation d'une ville qui met un local approprié à la disposition de contribuables trafiquants, cultivateurs, ou autres.

Imagine-t-on que le cultivateur apportant son blé au marché tolérerait que ses collègues lui interdisent l'accès du carreau public?

Imagine-t-on une ville ou un état supportant par faiblesse ou indifférence qu'un pareil privilège pût se constituer?

Eh bien les artistes sont exactement dans la même situation, et l'on se demande comment un pareil état de choses a pu se prolonger jusqu'à nos jours; des milliers d'artistes dont les intérêts vitaux sont sacrifiés tous les ans avec une inconcevable légèreté, non seulement tolèrent, mais contribuent par leur vote au maintien de cette désastreuse organisation.

Un Etat libre ne doit encourager aucune forme de l'art plus spécialement qu'une autre. Les expositions publiques d'où aucune œuvre n'est exclue, sont donc les seules justes et les seules utiles.

L'idéal serait d'avoir un local où les expositions seraient permanentes, de façon à mettre les artistes en rapports continuels avec le public. A toutes ces difficultés la solution est de supprimer le jury.

Tout jury supprimé, l'abondance des « envois » serait considérable, infiniment plus qu'elle ne l'est déjà; et néanmoins, à cette pléthore d'œuvres d'art, le Grand Palais (1) offrirait un très suffisant espace.

Il serait aisé de diviser les trop grandes salles actuelles, si fatigantes à parcourir, où l'œil est sollicité de tant de côtes que l'attention, d'avance, est dispersée et découragée, où l'éclairage est d'une crudité uniforme, sauf dans les parties du rez-de-chaussée qui sont plongées dans la plus complète obscurité!... On les partagerait en un grand nombre de petites salles, par des cloisons mobiles; et l'on décuplerait ainsi la surface d'exposition. Il suffirait alors de mettre ces salles à la disposition des artistes qui se constitueraient en groupes, se recrutant eux-mêmes librement, au gré de leurs sympathies, de leurs préférences, de leur intérêt; chaque groupe restant maître de s'adjoindre qui bon lui semblerait.

Dans les salles ainsi morcelées, l'éclairage si important pour les œuvres d'art, peut être varié à l'infini au moyen de velums appropriés, sans qu'un groupe, ayant besoin d'un jour tamisé ou légèrement teinté, impose cet éclairage au groupe occupant la salle voisine.

Ce système aurait un autre avantage; il permettrait de constituer avec le mobilier, les objets d'art, la sculpture, les portraits, paysages ou panneaux décoratifs, un ensemble homogène, où le mérite particulier de chaque œuvre serait rahaussé par le décor architectural créé pour sa mise en valeur.

Chaque groupe exercerait donc, dans son autonomie, la fonction d'un jury *sélectif*, et non *exclusif*. Les artistes, non admis dans un groupe, pourraient se faire agréer par un autre, et si nul ne voulait d'eux, ou bien si d'eux-mêmes ils préféreraient ne s'associer à aucun, ils pourraient toujours exposer dans des salles réservées à cet effet. Le public irait de lui-même aux groupes qu'il aimerait, dédaignerait ceux qu'il voudrait, admirerait la formule d'art qui lui plairait, serait mis à même de connaître tous les genres, du poncif au révolutionnaire.

(1) Qui diu el Grand Palais de Paris, vol dir un gran lloc, sigui alli aon sigui.

Plus de jury, partant plus d'injustice; plus de récompenses, partant plus d'inféodation des artistes à la formule ou aux procédés le plus susceptibles de leur assurer la médaille; faculté pour les artistes de choisir leur entourage, leur lumière, leur décor; plus d'intérêts matériels lésés; le public souverain juge; tels sont les avantages de la réforme que nous préconisons.

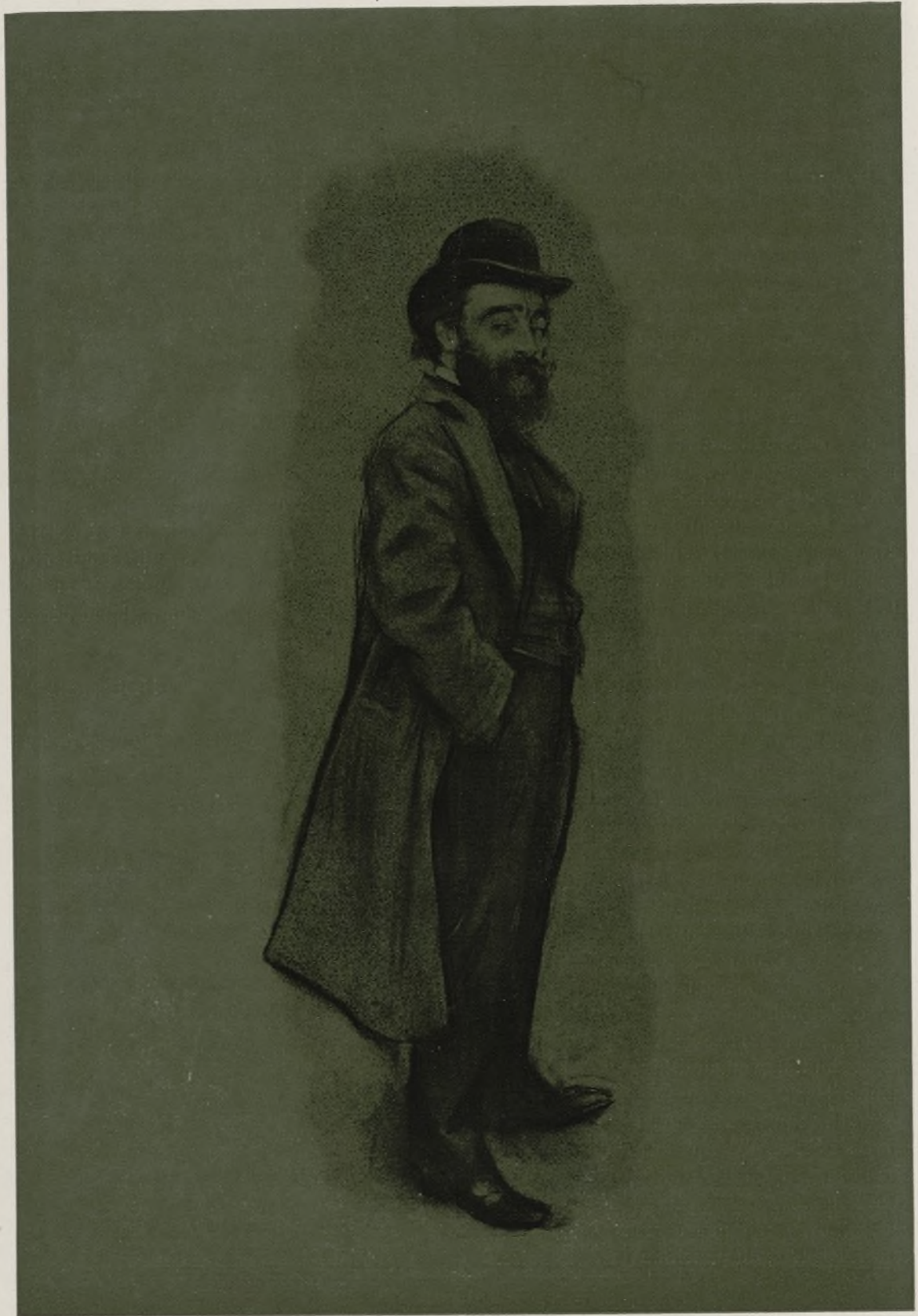
Il appartient à la Société nationale des Beaux-Arts (1) de la réaliser. Elle a montré toujours, depuis qu'elle existe, qu'elle entendait être et demeurer à l'avant-garde du progrès; elle a déjà amélioré la mise en place des œuvres; elle a ouvert ses salles aux objets d'art, mettant ainsi l'artiste à même de montrer ses créations directement au public sans passer par l'industriel — réforme qui a été si grosse de conséquences dans le mouvement moderne. — Qu'elle achève sa mission d'initiative éclairée en renversant les barrières qui, depuis deux siècles bientôt, séparent le public des artistes et retardent l'avènement d'un régime libéralement ouvert à tous.

H. LERICHE

(1) O a totes les agrupacions artístiques que fassin exposicions.

«EX-LIBRIS» PER A. DE RIQUER

«MEIFREN», RETRATO PER R. CASAS

Encís

En la ombrivola clotade
encatifade de flors
les vaig veurer saltar i correr
com si fossen bolves d'or.
Corrien mes que les boires
empaitades per xaloc
i no poguent jo atrapar-lo
lo subtilíssim estol
enamorat vaig cridarles
una a una pel seu nom,
com si una veu apenade
pogués aturar son vol.

La primera corrent sempre
va arrencar de son fresc pom
d'il·lusions totjust florides
la mes tendre de les flors;
va tirar-la i vaig cullir-la
posántmela aprop del cor
que sentí un escalf de vida
com si l'hi toqués el sol.

La segona sens pararse
ficsá en mí sos ulls de foc
i ab ses mans a flor de llavi
va enviarme un dolç petó.
Jo en mas galtes vaig sentir-lo
com floríe encés i roig
i com se'm filtrave a l'ànime
ab rosade de çoçol.

La tercera, la mes bella
de les tres alades d'or,
va aturarse obrintme els braços
convidantme a sa passió.
Com ferits d'un llamp quedarem
rígits e inmóvilts tots dos;
els cors abocats enfore
tremolosos d'emoció;
fit a fit mirantnos sempre
ab ulls prenyats de claror
com dos sols que s'enlluernan
arrelats cada hú en son lloc.

— No avansis ni un pas m'aimia;
no avansis ni un pas amor,
que el die que'ns confonguessem
nostre encant s'haurie fos.

JOAN LLONGUERAS

En mort de Lluïseta

La terre est indigne de toi
PEAU REBUL

Perquè d'en casa mia
ara, se n'és anada,
tot en una jornada
ama tu l'alegria?
La més bella criatura
que Deu hagi format!...
perquè nos has deixat
en aquesta tristura?
Tú sola eres aquella
que me portava a Deu...
tú sola eres l'estrella,
en la nit del cor meu.

**

Deu ha volgut així,...
i no és estat crudel;
que los angels del cel
no tenen de vivi.
No tenen de pati
no tenen de provà,
la pena i lo sofrí
de lo gènero humà.

**

A mi has deixat la pena...
a mi has deixat lo plor...
Lo fret en cada vena,
l'hivern a dins del cor.
I tú, bella, rieves....
mentres que tú mories!
i sempre me dieves
que un gran bé me volies.
Angel que pel cel vola!
ara lo sé... lo sé...
Al món hi eres tú sola
que me volies bé!

**

Quan aquella tua cara
jo tornaré a besà?
Quan nos veurém, encara?
Al món ningú lo sá!
Lo saben sol allí
on no pot arribà,
la pena i lo sofrí
de lo gènero humà.

RAMÓN CLAVELLET

«F. MASRIERA †», DIBUIX PER R. CASAS

En Francisco Masriera

(L'home i l'artista)

VAIG conèixer a n'en Paco Masriera..... a punt fixo no m'en recordo pas, pero fa ja molt temps; mes no el vaig conèixer sol, sino que vaig conèixer a tota la familia, una verdadera dinastia de artistes: En Josep Masriera, el gran, un excellent paisatjista, i un home cult d'un talent clar, i d'un criteri recte. En Federic, el germà petit, un verdader artífice com eran els de Florencia, un bronzista dels primers del món; i en Paco... ara dirém lo qu'era en Paco.

* * *

En Paco Masriera no era sols un pintor; ademés del pintor, en ell hi havia un home d'excepció. No era com tothom, i aquet es lo seu major elogi. Era un d'aquells que influeixen poderosament en lo seu temps i en lo seu país.

Desde jove que venia essent molt avansat d'idees. Encara que mai va fer ofici de polític, tenia opinions republicanes autonomistes, i profesaba una veneració especial per en Pi i Margall. En art era allavors (parlém d'ara farà 25 anys), revolucionari. Volia el realisme de la Naturalesa; prescindia de les regles d'aquella Estètica convencional i mansa, que aleshores s'ensenyaba.

Volia que's copiés la Naturalesa tal com se presenta en sas hermosures, en lo bonic que té, que'n té molt. I's dedicaba am constancia a estudiar la part més hermosa de ella, la Dona. I aquesta la sentia, en les carnadures d'àngel, d'aquestes que semblen pastades am llet i roses, amb sas elegancies aristocràtiques, amb sas esplendideses capritxoses. Els seus retratos de senyores barcelonines, han arribat a esser célebres. Ni'há alguns que son verdaderes apoteosis.

En Paco Masriera, va arribar a ser pintor, per son propi impuls artístic, per sa vocació ferma. Ja era un home fet, que encara era solament joier, pero un joier preciós, un esmaltador d'un bon gust inimitable; i enamorat

del art de la pintura, i encoratjat per lo que veia a les exposicions de Belles Arts, especialment en el *Saló anual de Paris*, es va posar a pintar, i va ser un verdader artista, tal com ho habian fet alguns pintors florentins del sigle xiv i del xv, que de simples artífices de orfeveria habian passat a esser pintors preuats.

L'artista, en ell era innat. Ell i els seus germans habian introduhit ja el bon gust en les joies, i en l'argenteria, en un época en que aquestes eran d'un mal gust insoportable. Aquet bon gust refinat, aquesta magnificencia de joier preciós, ho conservá sempre en la seva pintura. Aixís pintaba les sedes, els brocards, els velluts, les blondes, les plomes, etc., etc.

Se ha discutit molt sobre el seu talent o el seu geni. Jo era massa amic d'ell perque la meva opinió sigui presa com absolutament imparcial en el sentit estricte en que prenen aquesta paraula certs crítics frets, que de tot acte ne descomptan les sugestions i les simpaties. No veuen qu'una opinió es sempre un certificat d'identitat o de diferencia amb la propia personalitat del que la escriu; aixó, dat cas de que aquet ne tingui.

Aixís d'ell sols afirmarém qu'era un artista, i artista de gran personalitat (lo cual no es poca cosa), personalitat que's feu tan grossa i que's va aná accentuant de tal manera que, sols al veurer les seves obres, podia dirse qu'eran d'ell, es dí, que tenia un istil propi. I altre prova del seu valer: entre els seus companys d'art, sentse contari els crítics, tant d'aquí com de Madrid, tenia enemics; pero ¡quí no en té, que valgui alguna cosa!

Jo crec que's podria hasta arribar a midar lo valor d'un geni, pel número d'enemics qu'ell ha tingut en vida.

Les qualitats artístiques d'en Paco Masriera, en Modest Urgell les ha exposades massa bé, perque jo resisteixi la tentació de transcriure-les:

Fantasia, distinció i bon gust, factura franca i delicada, color finíssim i brillant, i sempre,

sempre, sempre, tot propi i original, en una paraula, *personal* com hem dit en un principi.

I ara passém a la seva influència. ¡Aquesta cuanta no ha estat, sobre tot en aquella época de mal gust i de convencionalismes, en que tot lo nou, era anatematizat per un dogmatisme oficial, en que's creie que l'art era fill del precepte, en que res bó hi podia haber fora de les regles acadèmiques! ¿Cuantes lluites no van tenir que sostenir, ell, el seu germá Josep, l'Urgell, en Simón Gómez, i altres, contra aquestes tendències, que passaban com a sagrades? Prou que ho sé jo, que els ajudaba amb els meus escrits, conferències i discussions, en els periòdics, en l'Ateneu, en varies associacions i Junes, encara que fos molt mes jove, i amb menos autoritat de factura, pues sols dibuixaba per mi mateix, o prenia apuntes a l'aiguada en companyia de l'Apeles Mestres?

Jo recordo, ben bé, que en Paco Masriera era infatigable, que cada any anaba al Saló de París, i allí ens hi trovabam i discutíam, i ens entornavam plens d'aquella atmósfera d'art.....

I si jo la expansionaba en els meus escrits, ell la difundia en les seves converses, i la fixaba en el seu taller i en els seus quadros. I no sols era a París qu'anaba a influirse en l'atmósfera europea qu'allí regna, sino a Madrid cada exposició nacional, i a Alemanya, i encara a altres països, i tot aquet ambient artístic que recullia venia a vessarlo a Barcelona, la seva patria.

Amb l'explendidesa seva de caràcter, va construir un taller qu'es un verdader Monument per fora, i per dins un Museu, hi allí i va dar festes artístiques que mai se borran de la nostra memoria. I no sols allí, sino a casa seva, al Círcul Artístic, i en mil' altres llocs, era sempre un propagador del bon gust i de la Belleza, contribuint no poch a civilisar a la moderna, aquesta societat nostra, massa mercantil i utilitaria, i per tant propensa a lo lletx i lo de pura industria.

En Paco Masriera ha viscut! i ha viscut una vida d'artista, i per tant Barcelona deu conservar-lo en sos records com un dels seus fills predilectes.

POMPEYUS GENER

Fragment del drama líric "Petrarca"

ESCENA III

BOCACCI (61 anys) acompanyantse ab el llahut que las NOYAS li han posat entre mans, canta:

En aquet món no hi há altra Lley,
ni Tribunal, Concell, ni Rey,
ni Pare Sant, ni Emperador,
més que l'Amor, l'Amor, l'Amor.

I

Els llibres tots, dels grans als xichs,
dels més moderns als més antichs;
tots els tractats, dels xichs als grans,
del més sagrats als més profáns;
no són res més que pergamins,
— molts noms al llom, molt vent per dins—
tan vans, tan xorchs, tan buyts de tot,
qu'el que sab més no sab un mot
de lo que saben uns ulls blaus,
negres ò verts, ardents ò suaus.

CHOR DE NOYAS

Qu'en aquet món no hi há altra Lley,
ni Tribunal, Concell, ni Rey,
ni Pare Sant, ni Emperador,
més que l'Amor, l'Amor, l'Amor!

BOCACCI

Tots els autors més saberuts
no són res més qu'uns pous aixuts;
dels filosos, el més entès,
no sab un res de res de res
de lo qu'enseny a un llavi roig,
un llavi humit, ben fresch, ben boig,
sens més sofismes ni arguments
qu'un rastatller de blancas dents,
ni més exordi y conclusió
qu'una rialla y un petó.

CHOR

Qu'en aquet món no hi há altra Lley,
ni Tribunal, Concell, ni Rey,
ni Pare Sant, ni Emperador,
més que l'Amor, l'Amor, l'Amor!

APELES MESTRES

Hero i Leandre

Poema líric-dramàtic en dos actes

(Acabament)

ACTE II

Ampla galeria d'un palau grec ab columnata jònica. Aquesta s'exten a ma dreta i per tot el fons de la escena. A ma esquerra una porta. El palau està assentat al cim d'una penya espadada sobre'l mar. Durant tot l'acte se veurán a la claror dels llampecs i entre les columnes del fons les roques esquerpes de la costa que volten al palau.

Negra nit. El vent impetuós gemega sens repós pel buit del cingle. Grossa i fosca nuvolada s'arremolina pel cel. Unes pòques tímides estrelles guaitan de tant en tant entre les boires. Sorda i creixent remor de les onades que s'estrellen en les baxes rompents.

ESCENA PRIMERA

Hero està en l'àngul de la columnata recolçada a la barana, vigilant neguitosa el cel i la mar.

HERO

Ay! angunia mortal!
Incertitut penosa!
Desitj d'amor potser fatal
En nit tan tormentosa!

Perqué ve aquesta negra nuvolada
A esborrar els bons ulls de la estrellada?
Perque eixa mar fins are ab mi tant bona
Tant irada i sinistra avui ressona?

Oh! estels! estels amics!
Sols confidents de nostr'amor!
Devant dels núvols enemics
Demunt d'aquet revolt abím,
No es pas d'amor qu'avui glatím,
Que tremolém sols de terror!

Oh! qui fos, avui, qui fos
Un vent furiós!
Qu'aquets núvols desfaría:
Oh! qui fos, avui, qui fos
Un vent amorós!
Que la mar aplacaría:

Llanties fidels de la blavor suspesas
Que trenta nits, heu aclarit, d'amor!
Oh! una nit mes no us mantindreu encesas?
I ens negareu l'acostumat favor?

Ay! ones del meu cor! sou les mateixes
Que'l vai breçar joguinejant, ahí?
Avui ab vostres fondes queixes
No us conec! no us conec! pobre de mí!

Que'm dieu avui? que'm dieu?
Ab gemegor jamai interrompuda?
Que n'es d'extranya vostra veu!
Perqué constants ser no podeu
Com el meu cor que mai se muda?

Se recolza a la barana, amaga el cap en els seus braços i esclata a plorar.

Brilla de cop un ràpid llampech i al cap d'una estona retruny sordament un tró llunyá.

HERO

Ascoltant tremolosa.

Oh! sí! qu'encare'l sento jo
Aquest murmuri sort de veus pregones
Qu'ab el bram ve a confondres de les ones!
Es un tró! sí!... el primer tró!

Oh! Leandre! ab el teu cor en greu angunia
Ja t'aboques, potser, al mar traidó
Qu'are ab fonda rancunia
Tot inflant el seu pit menaçadó
Sota'ls teus peus sense repós murmura
Oh! atura! atura!
No vinguis! no!

Mes sembla que l'oratge de lluny passa
I ajau ses negres ales al orient,
I sols, com fera farta ja, 'ns menaça...
Si encare está estrellat mitj firmament!

Oh! mar! jo't reclam ma dolça presa
Que sols deu anegarse en els meus ulls
No, en el teu sí d'horrible pregonesa!
En mos braços perdut, no en tos esculls!
Oh! dona'm lo que es meu! prou de ragulls!
Torna! torna la perla a sa petxinal
Vina! Leandre; vina!

Un llampec mes brillant que'l primer, seguit d'un tró més fort.

La monstre nuvolada ja s'arrapa
A aquesta mar amiga ont tinc mon cor:
Oh! ja veig! oh! ja veig sa fosca grapa
Com sacceja ab les ones mon tresor.

Adeu! estels! el grop que vola i brama
Ja us engoleix ab l'última il-lusió;
Ja agonitza la vostra dolça flama
Del llampec en la lívida clarò!
Adeu! Leandre adeu! des l'altre vora
Obra'ls braços vers mí! suspira! plora!
Pero, no vinguis! no!

Mes ay! potser, potser qu'ans que l'oratge
Has travessat l'estret i en eix instant
Qui sap si aprop les roques de la platja
Allargues el teu braç tot pantejant?

Oh! deix que de ma túnica'm despulli
I abrigui ton bell cos encar tot moll!
Encar potsé'en mos braços te reculli
I els teus cansats reposis en mon coll.

*Va a agafar la teia, l'encén, i l'alça i la branda tota som-
rient.*

Oh! qu'un bon vent ta flamarada esbulli!
Salut al sol estel qu'ens il-lumina!
Vina! Leandre! vina!

*Esclata de sobte un llamp enlluernador acompanyat d'un tró ter-
rible que fa trontollar les pedres. Un vent desenfrenat se
desencadena a l'hora i arrenca la teia de la barana emportant-
sela tota encesa cap al mar. Arrenca a ploure furiosament.
Hero llença un xiscle de profon esglai i cau en terra sense sentit.
Durant tota aquesta escena que ve, remor ininterrompuda de
tróns.*

ESCENA II

*Surten espaordides les donzelles i al veure a Hero, extesa e in-
mòvil en terra s'aturen atónites un moment.*

DONZELLES

Nostra bona dama
Sense sentit?
El tró aqueix terrible
L'haurá estemordit.
Oh! veniu! companyes,
Posem-la al llit,
L'amor l'abandona
En tant negra nit!

*Mentres les donzelles en silenci la recullen de terra i la coloquen
al llit donantli totes les atencions per fer-la tornar en si, afora
va creixent la furia de l'oratge.*

*Se senten de lluny acostantse ràpidament les riallades i xiscles
esbojarrats de les Nereides nedant i empaitantse entre les ona-
des furioses.*

CHOR DE NEREIDES

Ohé! sortiu del fons! germanes!
Sortim! que nostra es la nit;
De nostres bullentes planes
L'home poruc ja ha fugit.

De les amigues boirades
El negre estol ja s'ajau,
Ab feréstegues ullades
Aclarint nostre palau.

Ab ses riallades selvatges
Que retrunyen per l'espai
Xiscларém vora les platges
Tots els cors omplint d'esglai.

Ay! del home que s'arrisca!
Llisca! relli-i-isca!...

A merce del vent que xiula
La gran cabellera d'or,
Germanes, are espargiula,
Tot cantant ferestec chor.

Nostra es la mar! ja no es blava
Ni la remou ni un sol rem,
Ja del home no es esclava!
Ab ses onades dancém!

Ohé! la mar ens ensuma!
I al arriuar al seu fons
Entre montanyes d'escuma
Ens escup a tomballons.

Ay! del home que s'arrisca!
Llisca! relli-i-isca!...

Veyeu d'una a l'altre riva
Aquets gegants remugalls!
Es Poseidon qu'are arriba
Atiant furients cavalls.

Demunt son carro ja udola!
Pás al nostre sobirá!
Sota les rodes tremola
Tot espantat l'occeá!

Mireu pels núvols com branda
El seu gegantí trident
Esquinsant de banda a banda
En mil llamps el firmament!

Ay! del home que s'arrisca!
Llisca! relli-i-isca!....

Seguint sa boja carrera
Van mil tritons rabassuts
Empaitantse al seu darrera
Per les negres solituts.

I un clamoreig espantable
Aixequen ja mar endins
Bufant ab alé incansable
En grans caragols marins.

En alegre escampadiça
Corrém seguintlos d'aprop
Entre boja xiscladiça
Ab incansable galop!

Ay! de l'home que s'arrisca!
Llisca! relli-i-isca!...

ESCENA III

Casi totes les donzelles han fugit esglaiades tot sentint el cant salvatge de les Nereides acompanyat de tróns i llampecs ab la música ruda i aixordadora dels Tritons. Sols resten quatre o cinc donzelles sempre abocades amb ansia sobre Hero.

Al terminar el chor de les Nereides brilla un llampec vivíssim acompanyat d'un tró formidable. Hero torna de cop en si.

HERO

Desvariejant y amb els ulls esgarriats.

Allí! allí!...

Selvatge inclement ona
Demunt del meu Leandre s'abraona!

Allí! allí!...

S'aixeca! ja esclata! se vincla! el cubreix
I ell en el negre abisme desapareix!

Allí! allí!...

Crudel destí!

Adeu! vida! adeu, dolça joventut!
Ab tu amor meu, ja tot ho so perdut!

CHOR DE DONZELLES

Ay! amor! amor crudel!

Tirá dels mortals!

Tes dolçors sovint son fel!

Tos llaços fatals!

HERO

La mar ingrata m'ha robat ma perla!
Perduda en el seu fons, qui podrà haverla?

Allí! allí!...

Qui pogués ser una álga a les hores!
Pera fugir ben lluny d'aquestes vores

Allí! allí!...

I arrancarte el tresor, oh! mar impía!
Qu'entre els braços estret me l'enduria!

Allí! allí!...

Crudel destí!

CHOR DE DONZELLES

Ay! amor! amor crudel!

Tirá dels mortals!

Tes dolçors sovint son fel,

Tos llaços fatals!

La tempestat arriba al seu plé. Remor aixordadora dels vents, de la mar i dels tróns que retronen sens repós.

Durant la següent pregaria de Hero, van sortint a parelles i poc a poc totes les donzelles que havien fugit, fins a formar tot el chor.

HERO

Agenollantse amb els ulls negats de llàgrimes.

Oh! Zeus omnipotent! tú que governes
Les negres nuvolades desd'el cel,
Ton ull irat vers mí un instant abaixa!
I tingas pietat de mon anhel!

Fugim de tú els mortals quan en tes ires
Contra nosaltres l'odiós llamp tu gires!
Mes t'adorém i aném a omplir tes ares
De víctimes i cántics si ens amparaes.

EL CHOR DE DONZELLES

Apaga ja ta veu qu'al cel retrona
I escolta el prec ardent d'un cor humil!
Ton irisat Somrís extén pels aires
I mostra als ulls del náufrec dolç asil!

HERO

Oh! Poseidon! qu'agites tot l'abisme
Als cops irats de ton feixuc trident,
Ab tú un dolç pacte d'amistat eterna
Vaig fer temps há; perquè te'l veig rompent?

Perque has trahit l'amor qu'omplint tes balmes
El poder comparteix de tos reyalmes?
Nostres sospirs volant de platja a platja
No endolcirán ta majestat selvatge?

CHOR DE DONZELLES

Apaga ja ta veu qu'al mar udola
I escolta'l prec ardent d'un cor humil!
Les ales suaus del Zéphyr de cop vibrin
I obra al cansat náufrec dolç asil!

HERO

Oh! Venus! oh! regina! aquestes ones
Que't van breçar un jorn rient, rient,

Permetrás qu'avui sigan negra tomba
Pel cor, dels teus devots el mes fervent?

Sálval! arrencal d'eixa mar funesta,
Pobre aucell esgarriat per la tempesta!
Portal pels aires com errant estrella
I en el niu deixal caure de sa auçella!

CHOR DE DONZELLES

Que mar i cel a ton somris s'amansin!
Escolta el prec ardent d'un cor humil!
Guaiti entre'ls núvols ton Estel propici
I trovi un pit en altre pit asil!

Durant les tres pregaries l'oratge ha anat mimvant lentament; pero encare remoreja menaçadora tot allunyantse: les fredes ratjades de vent no son tan fortes: continua sense treva el llampagueig pero ja més feble, acompanyat de tróns sords. Arriva encare el murmuri de la mar sempre revolta.

ESCENA IV

Hero s'aixeca i sostinguda per dugues de les donzelles se retira al interior. Les altres s'aboquen a la balaustrada sondejant la mar i el cel.

MITJ CHOR DE DONZELLES

Companyes, mireu! mireu!
Oh! quina ditxa!
Ja l'Euros bufant joiós
La boira esquinsa
I les ones al seu bes
Van amansintse:
Els estels podran brillar
Avans del día;
Nostres pregaries pels Deus
Son acullides.

L'ALTRE MITJ CHOR

No us abandoneu encar
A l'alegría!
Amansirse pot la mar
I el cel somriure
Pero l'oratge que fuig
D'aquestes rives
Ha somogut sens pietat
El negre abisme
Destruïnt lo que ha caigut
Sota ses ires
Sens respectar inclement
Amor ni vida.
Oh! qui ha vist lo que ha passat
Per mar endintre?...
Amansirse pot la mar
I'l cel somriure,
Mes nosaltres no estarém
Com ells tranquiles!

TOT EL CHOR

Flotant entre'l temor i l'esperança
Tenim els nostres cors;
Ansia crudel, incertitut penosa
No'ns pot deixà en repós:
Perqué, gran Zèus, tots els teus designis
Tant insondables son?
I fins a l'hora que'l Destí senyala
Coneixels ningú pot?
Terrible es el teu braç si es implacable;
A voltes també bó!
Que l'áliga ta bona missatjera
Desplegui lliure'l vol!

UNA DONZELLA

Al fons d'un núvol que l'oreig empaita
Mireu! un estel timid are guaita!

TOT EL CHOR

Alegría! alegría!

UN ALTRE DONZELLA

Ja la boirada al horitzó s'esquinsa
I mitj somriu el cel tot aclarintse!

TOT EL CHOR

Es el día! es el día!

ALTRE DONZELLA

Gronxantse pesantment ab les onades
Mireu a l'horitzó
D'una nau l'ossamenta abandonada
Sens arbre, ni patró!

ALTRE DONZELLA

Alli entre mar i cel un vol s'aixeca...
Potsé áligues serán:

TOT EL CHOR

No! son negres corbs d'ales feixugues
Que volen aigua arran!

ESCENA V

Hero surt, seguida de dos donzelles, amb el rostre mes animat, somrient am certa expressió forçada d'alegría.

HERO

El cel ab ses estrelles
Se torna a coronar;
Com ell, jo coronada
Vull ser per vostres mans:
Porteu roses enceses
Les mes enceses que hi há;

Porteu clavells en flama
 Que'm vull engarlandar:
 Desfeu ma cabellera,
 Qu'a onades tombi avall,
 I en ella dés ma testa
 Fins als meus peus tocar
 De flors dolça estrellada
 Se veji flamejant:
 Dexeu de fresques fulles
 El paviment regat;
 Que ardent núvol d'aromes
 Me volti en tot instant:
 Porteu totes mes gales
 Que'm vull engalanar:
 Canteu himnes a Eros
 Car ja somriu la mar;
 Com ella vull somriure
 Perque l'amor vindrà.

*Les donzelles van a pendre totes les gales que hi han exteses sobre
 'ls bancs i tamborets: l'una amb una rica túnica; l'altra amb
 un cenyidor; altres am collars i braçalets i les demés am gar-
 landes de flors s'acosten a Hero tot cantant: Hero en mitj d'
 elles se dexa guarnir tota somrient.*

CHOR DE DONZELLES

Baixa a la terra! oh! Eros! altra volta!
 Qu'un bes misteriós d'immensa pau
 Ja aplaca devant teu la mar revolta
 I, propici a ton vol, torna'l cel blau:
 Vina! que tes fiblants sagetes
 Al cor volarán dretes
 No desviades ja pel vent s'au!
 Oh! torna! qu'espargint roses germanes
 De les que a Paphos (1) tens tot l'any ufanes
 Digne de tú farém aqueix palau.

HERO

Perque entoneu els vostres cántics
 Ab tò tant compassiu?
 Perque les veus tant vos tremolen?
 Companyes, qué teniu?

Assereneu eixos fronts tristos,
 Canteu ab tò festiu,
 I ab la rialla en vostres llavis,
 Perque la mar somriu.

CHOR DE DONZELLES

Vina! Afrodita! a ton alé de rosa
 Fuji del front tot rastre de neguit,
 Que la font dels petons vibri desclosa
 I als ulls l'esguart floreixi amorosit.

(1) A la isla de Paphos Venus i Cupido ó siga Eros tenien un temple célebre voltat de jardins famosos per les seves roses.

Oh! dona a un cos mortal, Dea Afrodita
 De ta cintura l'atracció infinita.
 Dels estels la suau flama, per l'altura,
 Vetllant la soletat del infinit,
 Hécate! encén propicia; atura! atura
 La llum que ja engoleix l'amiga nit!

HERO

Perque entoneu els vostres cántics
 Ab tò tant compassiu?
 Perqué les veus tant vos tremolen?
 Companyes que teniu?
 Com no somrieu aré vosaltres
 Are que tot somriu?
 Perqué ab aquestes flors marcides...
 Marcides, si! em guarniu?
 Deixaume sola ab ma esperança
 Qu'en el meu cor reviu;
 Desitj d'amor ja m'assedega!.....
 Oh! torna, aucell, al níu!

*Van sortint lentament de la escena totes les donzelles. Mentres
 van desfilant se senten, allunyantse poc a poc els cants dels pes-
 cadors que van al treball.*

CANT DELS PESCADORS

Encare mansa no's mostra
 La mar: pero isquéu del port;
 Qui abraça la vida nostra
 Ardit te de serne i fort.

Encar que ja no menaça
 I endólceix sa fosca veu
 No us la escolteu tampoc massa
 Ni massa no us en fieu!

Si murmura riallera
 No riu pas en santa pau;
 Es l'alé cansat de fera
 Quan ja afartada s'ajau.

Pera guardarla ignorada
 En el seu ventre gegant,
 Sobre sa presa la onada
 Poc a poc se va aplacant

I al petó d'oneş rientes
 Sota aqueix polit mirall
 Va breçantse d'ossamentes
 Tot un immens escampall.

Per ton amant oh! donzella!
 Oh! mares! per vostres fills
 Tremoleu si eixa nit ella
 Trovat los ha en sos perills.

Encare mansa no's mostra
La mar; pero isquéu del port;
Qui abraça la vida nostra
Ardit té de serne i fort.

ESCENA VI

Hero tota tremolosa ha escoltat els cants dels pescadors am terror creixent: quan van perdentse les veus llunyanes s'acosta am pas vacilant a la balastrada.

HERO

Oh! mar! amiga mar! serà possible
Qu'ab aquest suau murmuri de rialles
Tú vulguis enganyar ta pobra amiga?
I que m'amaguis traïcions funestes
Sota el somris dolcíssim en que't bades
Al sentir els petons de la llum nova?
Oh! no! mil voltes, no! tú sols castigues
Als enemics dels Deus; ets implacable
Pel orgullós; per ells no mes ets monstre
De ventre insaciable que a la terra
Allargues els teus braços innumbrables
Per'arrencals del fons de la llar dolça
I perdrels en l'abím de les venjances.
Mes per nosaltres no! que humils ens mires
Adorant nit i día el teu misteri:
Per có has de sé'un breçol i no una tomba
Pel mortal qu'en tos braços amorosos
Com un infant als de sa mare's fia;
Un breçol que dexarlo a mos peus vinguis
Gronxat ab la non-non de tes onades!
Sigas sempre per mí un espill claríssim
Ont pugui jo mirar a totes hores,
Reflexada, brillar la meua ditxa!
No un abím tenebrós! un'arca santa
En quin fons benehít puga estarhi
Mon tresor de recorts i d'esperances!

Oh! mar! amiga mar! tu ets compassiva
I l'apiades dels sospirs ansiosos
De dos cors allunyats qu'ab ansia's criden!
No, com els meus pares sense entranyes
Que de tes ones el poder voldrien
Tant sols pera apagar la immortal flama
Qu'abrusa tot mon ser i qu'es ma vida!
Oh! mar, amiga mar! mon tresor dona'm
Que l'espera'l meu cor en agonía!
Oh! vina! amor! que si no vens Leandre!
Jo hi aniré fins tú! oh! vina! vina!
Oh! vina! amor! que si no vens Leandre!
Mon cos jo donaré a la mar amiga
Per'arribar a tú i ab tú abraçarme
I al menys perdrens plegats! oh! vina! vina!
S'atura tot d'un cop mirant atónita i ansiosa cap al mar.

Pero que es alló que poc a poc s'acosta
Per la onada gronxat cap a la costa?
Oh! es un cos! es un cos! dolça esperança!
Que llepat per l'ona mansa
A la platja ja s'atança!
Es ell! es ell! es ell!
Divinitats propicies!
Es mon preciós vaixell
Carregat de sospirs i de caricies!
Es el seu blanquíssim cos
Que a mon cor ve a dar repós!
I gronxat per dolça onada
Ab bes de la llum creixent
Un borrall apar talment
D'escuma-immaculada;...
Ja vé! ja vé!....
Oh! com el meu cor m'ho deia
Que vindria avui també!....
Salvát! salvát!
En mitj de la tempestat!

Cridant.

Leandre! Leandre!...
Pero si no'm sentirá!
Oh! que lluny encare está!...
Pro que fá aquell negre estol
D'aucellots lletjos i estranys
Que't segueixen com companys
Sobre tú ajaient el vol?
Apártals, amor! apártals!
Qué fás? Leandre! qué fás?
Perque no vols esquivartels
Ab el teu braç?

Anant d'una banda a l'altre de la galeria exaltada i perduda d'esma.

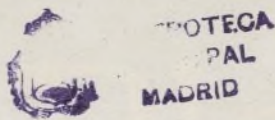
Oh! la túnica, ont abrigar jo pugui
El teu pobre cos humit
Perque s'escalfi i s'axugui
A la calor del meu pit!
Per tos rossos cabells flors escullides
Ab que lligarte pugui en dolços llaços;
Essencies exquisides
Pera'ls teus membres lassos!

Disposantho tot demunt d'una taula.

I per ton rostre somrient
Caricies infinides,
I per tos llavis ma besada ardent!

Torna a abocarse ansiosament a la barana.

Oh! per qué no'm saludes
Com totes les nits?
Per qué avui tú no'm crides
Ab ansiosos crits?

Per qué'ls teus ulls encesos
En mí no tens fits?

Cridant.

Leandre!... amor!... vidal!....
No'm respón!... no'm contesta!...
Perque tant rígids els teus braços,
I tant inmòvil tens la rossa testa?
I aquets tant negres auvellots
Perque del teu davant no pots
D'una vegada treure?
Perque veníu ab ell? perque veniu?
Fora! fugíu! fugíu!
Deixeumel veure!....
Leandre! amor! que no les veus
Aquestes benehides roques?
Si ja ab la ma les toques!
I tens la platja baix tos peus!

S'aparta un moment de la barana: se passa les mans per son rostre presa d'una mortal angunia. Torna a abocar-se mes ansiosa que mai: pero al instant recula ab un gesto d'horror. Gemega fonament i ab els ulls esgarriats se retorç els braços desesperada.

Ab veu regullosa.

Oh! malehida siga
La mar! la mar traidora! falsa amiga!

.....

Ab la rialla als llavis i expressió serena.

Pero no! pero no!
Tú en la mort vols unirnos, compassiva
D'havernos separat de riva a riva!
Salut! amiga mar! mar generosa!
Mai m'has semblat com are tant hermosa!
Llit nupcial, per amant mai somiat,
Serás avui; quant dolça ens hi convides!
Obra'ns! obra'ns tes balmes benehides!
I els teus màgics palaus de bat a bat!
Beneita sigues! que lliure tú vols ferme!
Trencantme odiosos llaços
I al meu desitj d'amor tu poses terme!
Adeu! mon lletj! adeu!
Oh! amor! a tu ja vinc, oberts els braços!
Per sempre teva soc! per sempre ets meu!

Llença un crit i's dexa caure al mar.

Les donzelles ab ulls esglaiats surten totes d'un plegat, s'abocuen a la barana i's miren en silenci.

TELÓ

MANEL DE MONTOLIU

Noves & velles

LA MÚSICA A CHICAGO. — A últims d'Avril, s'ha representat al Auditorium de Chicago, el cicle complet dels Nibelungs.

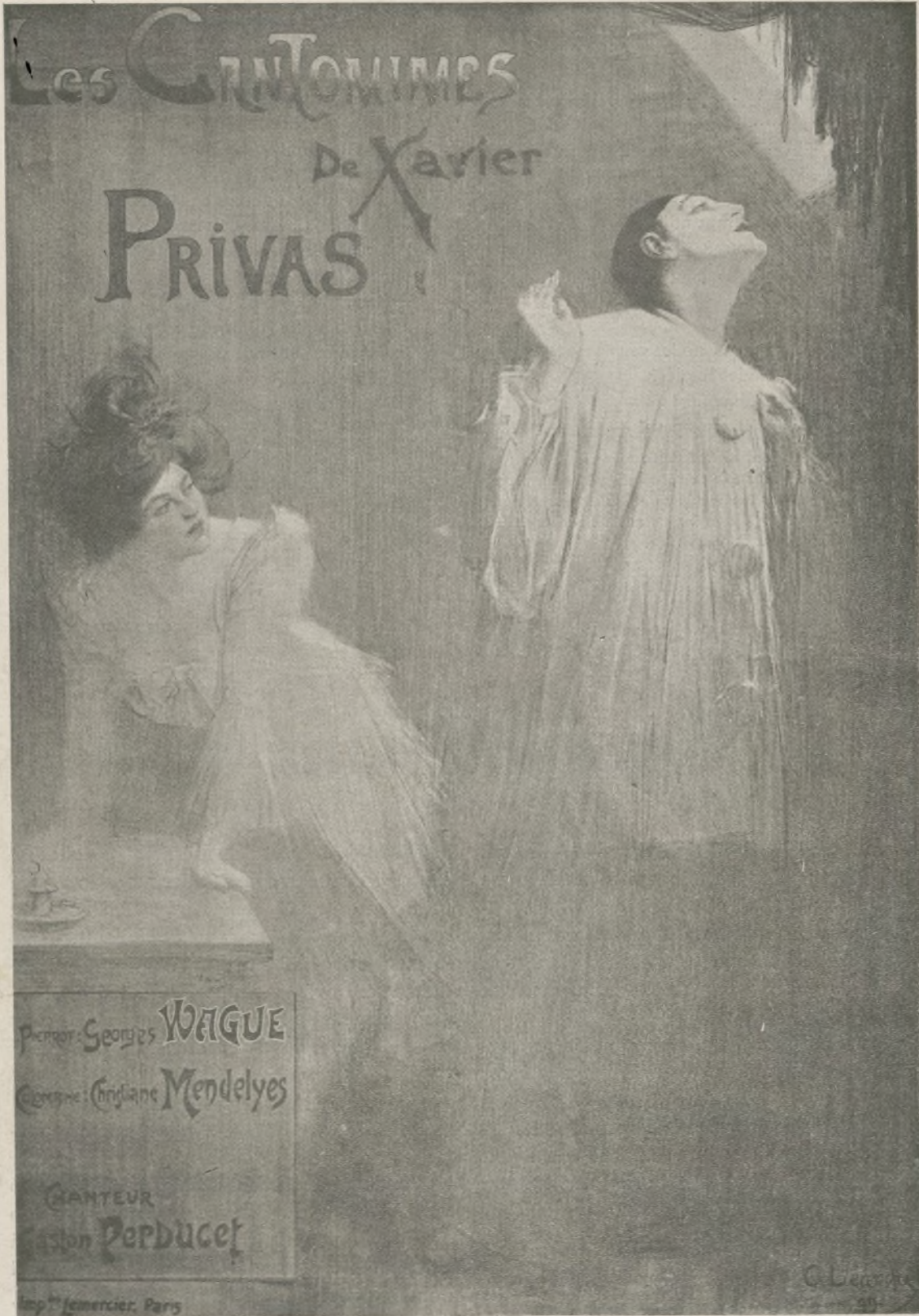
La primera representació del *Flauto màgic*, va produhir la cantitat de 15,000 dollars, que semblarie fabulosa a qualsevol administrador de teatres espanyols.

Paderewski en el seu últim concert, va repetir dugues pessets del programa, i'n va anyadir set mes, pera complaure als seus entussiasmats oients. — En la companyia d'opera de l'Auditorium hi figuren artistes com en Van Dyck, E. de Reszké, Alvarez, Sembrich, De Marchi i Emma Calvé.

LA SABIESA DE LES NACIONS. — El consell del cantó de Berna (Suïssa) ha decidit que tots els objectes d'art, que siguin

propietat de l'Estat, dels municipis o de les societats legalment constituïdes, formin part d'un inventari que'ls convertirà en inalienables, sense'l consentiment exprés del Estat. — Es inútil desitjar que la nostra terra imiti tant saludable exemple i nosaltres, en lloc d'aixó, podiem publicar un riquíssim inventari d'objectes que han deixat de perteneixens.

PÈL & PLOMA. — Amb el número pròxim, que serà el 88, s'acabarà el tercer volúm de la nostra publicació, i la suscripció corrent. Tot seguit sortirà el primer número del IV volúm, que apart llaugeres millores serà del mateix aspecte de la forma actual. — El número pròxim serà l'únic del volúm present, il·lustrat casi completament per en Ramón Casas.

«CARTELL DEN LÉANDRE»

Obrador Gráfico. Thomas. Barcelona